

ed Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.

6. Daire 2009/15183 E., 2010/2254 K.

“İçtihat Metni”

Temyiz İsteminde Bulunanlar

: 1- evre ve Orman Bakanlığı

2- Hatay Valiliği

Davalı İdareler Yanında Davaya Katılan: ...

... Tarım Ürünleri San.ve Tic.Ltd.şti.

Vekili

: Av. ...

... Karşı Taraf

: Sarıseki Belediye Başkanlığı

Vekili

: Av. ...

... İstemın Özeti

: Hatay İdare Mahkemesinin 18.09.2009 günlü, E:2007/1388,

K:2009/1365 sayılı kararının usul ve yasaya aykırı olduğu ileri sürölerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Temyiz edilen kararda bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, usul ve kanuna uygun olan kararın onanması gerektiğı savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi İsmet Can'ın Düşüncesi : İşletme ruhsatına bağlanan madene ait işletme ruhsat sahasının 25 hektardan fazla olmasına karşın, bu ruhsata bağlı olarak yapılacak madencilik projesinin ilk etapta 25 hektardan daha küçük çalışma alanında gerçekleştirilmek suretiyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanmaktan kaçınılması karşısında, söz konusu madencilik projesi için Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğı'ne ekli EK-I Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanarak işlem görmesi gerektiğinden dava konusu işlemin iptali yolundaki mahkeme kararında sonucu itibariyle isabetsizlik bulunmadığından, temyize konu edilen kararın bu gerekçeyle gerektiğı düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Ahmet Arslan'ın Düşüncesi : İdare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde öne sürölen hususlar, söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemin reddi ile temyiz edilen Mahkeme kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereğı görüşüldü:

Dava, Hatay İli, İskenderun İlçesi, Sarıseki Beldesi, İR-20055487 işletme ruhsatına konu olan ve ...

... Tarım Ürünleri San.ve Tic.Ltd.Şti. tarafından işletilmesi planlanan Torf (Turba) Bitkisel Toprağı Ocağı Projesine ilişkin olarak verilen 16.06.2006 günlü 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir' kararının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi üzerine düzenlenen raporun dosyada yer alan bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, uyuşmazlık konusu alanda yapılacak faaliyetin muhtemel çevresel etkilerinin daha iyi anlaşılabilmesi ve alınabilecek önlemlerin tanımlanabilmesi için hazırlanan raporda, alanda işletme sonrasında yapılması teklif edilen iyileştirme ve düzeltme faaliyetlerinin ayrıntılı olmaması, bu faaliyetlerin uygun olup olmadığının ekoloji, hidrojeoloji, biyoloji ve çevre uzmanlarının bir veya bir kaçının ortak görüşü ile belirlenmemesi, yüzeyden sıyırma sonucunda kaybolan sazlıkların hangi sulak alan canlılarının nasıl ve hangi ölçüde etkileyeceğinin bilinmemesi veya mevcut verilerle tahmin edilememesi, yüzeyden belli bir derinliğe kadar sıyırma yapıldıktan sonra ve geçici de olsa kaybolan örtünün tuttuğu suyun ortamdaki organik maddelerin (karbon ve azot) serbest hale getirmesi ile civar su ve toprak yapılarına yapabileceği muhtemel etkilerin proje tanıtım dosyasında yeterli derecede işlenmemesi, alanda yapılan sondaj çalışmaları sonuçlarının ayrıntılı olarak proje tanıtım dosyasında gösterilmemesi, yüzeyden kazınacak tüm malzemenin ilk aşamadan depolanabileceği yer ile ilgili bilgilerin ve depolama kistaslarının tanıtım dosyasında ayrıntılı ifade edilmemesi, kuşlar ve konaklama alanı olarak ifade edilen alanda hangi türlerin hangi zaman aralıklarında konakladıklarına ilişkin bilgilerin olmaması, alandan alınan su ve turba örneklerinde yapılan analizlerde yüksek oranda madde ile birlikte nikel ve krom konsantrasyonlarının yüksek çıkması, 3 metrelik arazi kotundaki düşüşün alanın hidrojeolejik, ekolojik, iklimatik özelliklerini nasıl değiştireceğinin belirli olmaması

nedenleriyle bu rapor üzerine tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık görülmediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle iptaline karar verilmiş; bu karar davalı idareler tarafından temyiz edilmiştir.

Madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenlemeyi amaçlayan 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 3.maddesinde, Takaddüm Hakkı: Maden hakkı için ilk müracaat edene tanınan öncelik; "Ruhsat Hukuku: Ruhsat sahiplerinin ruhsattan doğan hak ve yükümlülükleri; Buluculuk: Herhangi bir ruhsat döneminde yönetmeliğinde belirtildiği şekilde bir maden zuhurunun ortaya çıkartılması; Arama Ruhsatı: Belirli bir alanda maden arama faaliyetlerinde bulunulabilmesi için verilen yetki belgesi; İşletme Ruhsatı: İşletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen yetki belgesi; Proje: Yeraltı kaynaklarının değerlendirilmesi amacıyla dönük belirli girdileri seçilmiş bir teknoloji kullanarak mevcut ve potansiyel talebi karşılamak üzere mal ve cevher üretmek için çalışmalarını düzenleyen beyan niteliğinde rapor; Maden Hakları: Madenlerin aranması, bulunması ve işletilebilmesi için verilen izinler ve maden yataklarının bulunmasına yardımcı olanlara tanınan maddî imkânlar" olarak tanımlanmıştır.

Anılan Yasanın 5.maddesinde: "Madenler üzerinde tesis olunan ilk müracaat (takaddüm), arama ruhsatnamesi, buluculuk, ve işletme ruhsatı haklarının hiç birisi hisselerle bölünemez. Her biri bir bütün halinde muameleye tabi tutulur."

3213 sayılı Yasaya göre, maden zuhurunun ortaya çıkarılması (buluculuk) için belirli bir alanda izinli olarak yapılan maden arama faaliyeti sonucunda, madenin işletilmesi için verilen ruhsat ile doğan haklar bir bütün oluşturmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 2.maddesinde, "Çevresel Etki Değerlendirmesi: Gerçekleştirilmesi plânlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da

çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları; Proje Tanıtım Dosyası: Gerçekleşmesi plânlanan projenin yerini, özelliklerini, olası olumsuz etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren, projeyi genel boyutları ile tanıtan bilgi ve belgeleri içeren dosyayı” ifade ettiği; 10. maddesinde: “Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve **ihale** edilemez. Petrol, jeotermal kaynaklar ve maden arama faaliyetleri, Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamı dışındadır. Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir” kuralları yer almıştır.

Dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 4. maddesinde, Çevre: Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı; Etki: Bir projenin hazırlık, inşaat ve işletme sırasında ya da işletme sonrasında, çevre unsurlarında doğrudan ya da dolaylı olarak, kısa veya uzun dönemde, geçici ya da kalıcı, olumlu ya da olumsuz yönde ortaya çıkması olası değişiklikleri, Etki Alanı: Gerçekleştirilmesi planlanan bir projenin işletme öncesi, işletme sırası ve işletme sonrasında çevre unsurları olarak olumlu veya olumsuz yönde etkilediği alanı, Proje: Gerçekleştirilmesi planlanan yatırıma ait inşaat çalışmaları, diğer tesisat ya da planların uygulanması veya yer altı

kaynaklarının değerlendirilmesi işlemine, evresel Etki Değerlendirmesi Raporu: EK-I listesinde yer alan veya Bakanlıkça “evresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir” kararı verilen bir proje için belirlenen özel formata göre hazırlanacak raporu, Proje Tanıtım Dosyası: Ek-II listesinde yer alan projelere evresel Etki Değerlendirmesi uygulanmasının gerekli olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hazırlanan dosyayı, evresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir Kararı: Ek-II listesindeki projelerin çevresel etkilerinin önemli olduğu ve evresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması gerektiğini belirten Bakanlık kararını, ifade ettiği, “evresel Etki Değerlendirmesine Tabi Projeler” başlıklı 7. maddede, “Bu Yönetmeliğin; a) EK-I listesinde yer alan projeler ile, b) Ek-II listesinde bulunup “evresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir” kararı verilen projeler için evresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması zorunludur. kuralı yer almıştır.

Anılan Yönetmeliğe ekli EK-I evresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesinin 25.fıkrasında: “Madencilik Projeleri: Ruhsat hukuku ve aşamasına bakılmaksızın; a) 25 hektar ve üzeri çalışma alanında (kazı ve döküm alanı toplamı olarak) açık işletme ve cevher hazırlama tesisleri” sayılmış, EK-II “Seçme, Eleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesinin (Ek-I. Listesinde yer alan alt sınırlar bu listede st sınır olarak alınır.) Madencilik başlıklı 35, fıkrasında ise: “Madencilik Projeleri: Ruhsat hukuku ve aşamasına bakılmaksızın; a) Madenlerin ıkarılması (Ek-I de yer almayanlar)” olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda içeriğine yer verilen kurallar, bu Yönetmeliği yürürlükten kaldıran ve 17.07.2008 günlü, 26939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan evresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nde de yer almıştır.

3213 sayılı Maden Kanunu ile 2872 sayılı evre Kanunu uyarınca çıkarılan evresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği bir arada değerlendirildiğinde, bir alanda maden zuhurunun ortaya

çıkarılması ile başlayıp işletme ruhsatına bağlanan madene ait işletme ruhsat sahasının 25 hektardan fazla olması ve bu ruhsata bağlı olarak yapılacak madencilik projelerinin ise 25 hektardan daha küçük çalışma alanında etaplar halinde gerçekleştirilmek istenilmesi durumunda, anılan madencilik projeleri Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'ne ekli EK-I Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu düzenlenmesi gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, ...

... Tarım Ürünleri San.ve Tic.Ltd.Şti. tarafından IV Grup maden için 123,62 hektarlık alanda ruhsat sahibi olduğu halde, bu ruhsat kapsamında 16,11 hektarlık alanda işletilmesi planlanan Torf (Turba) Bitkisel Toprağı Ocağı Projesi için Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin EK-II listesi kapsamında Seçme, Eleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesine göre hazırlanan Proje Tanıtım Dosyasına göre dava konusu 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir' kararının alınması üzerine görülen davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığa konu olayda, işletme ruhsatına bağlanan madene ait işletme ruhsat sahasının 25 hektardan fazla olmasına karşın, bu ruhsata bağlı olarak yapılacak madencilik projesinin ilk etapta 25 hektardan daha küçük çalışma alanında gerçekleştirilmek suretiyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanmaktan kaçınıldığı görülmektedir.

Bu durumda, söz konusu madencilik projesi için Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'ne ekli EK-I Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanarak işlem görmesi gerekirken, anılan Yönetmeliğin EK-II sayılı Listesine göre Proje Tanıtım Dosyası üzerine tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, dava konusu işlemin iptali yolundaki temyize konu mahkeme kararında sonucu itibariyle isabetsizlik görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, Hatay İdare Mahkemesinin 18.09.2009 günlü, E:2007/1388, K:2009/1365 sayılı kararının yukarıda belirtilen gerekçeyle onanmasına, dosyanın adı geçen mahkemeye gönderilmesine 08.03.2010 gününde oybirliğiyle karar verildi.